

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

21ο
Διεθνές Συνέδριο

Εκπαίδευση, Ετερότητα και τα Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα

Επιστημονική Σειρά:
Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Πάτρα, 8-10 Ιουλίου 2016

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο
Πανεπιστημίου Πατρών

Πάτρα 2016

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

21ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

**Εκπαίδευση, Ετερότητα
και τα ελληνικά
ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα**

Πάτρα, 8-10 Ιουλίου 2016

Σειρά:
Πρακτικά Συνεδρίων 33

Πάτρα 2016

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: +30 6944346420
<http://www.georgogiannis.gr>
E-mail: pantelis.georgogiannis@gmail.com

Τίτλος : Εκπαίδευση, Ετερότητα και τα ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα

Επιμέλεια μορφοποίησης κειμένων:

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, Υπ. Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών, Συνεργάτης Ελεύθερου Πανεπιστημίου Πολιτών
Αντωνοκοπούλου Βασιλική, Πτυχιούχος Φιλολογίας ΑΕΙ Πάτρας, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας στην Διδακτική Γλώσσας και Λογοτεχνίας

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία - σελιδοποίηση:

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, Υπ. Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών, Συνεργάτης Ελεύθερου Πανεπιστημίου Πολιτών
Αντωνοκοπούλου Βασιλική, Πτυχιούχος Φιλολογίας ΑΕΙ Πάτρας, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας στην Διδακτική Γλώσσας και Λογοτεχνίας

ISBN: 978-618-82477-4-1

σ.σ. 636, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Γεωργογιάννης Παντελής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Σκούρτου Ελένη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου

Φυριππίης Εμμανουήλ, Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών

Καμαρούδης Σταύρος, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Καλεράντε Ευαγγελία, Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Κασωτάκη-Γατοπούλου Αργυρώ, Δρ., Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικών Σπουδών του Hankuk University of Foreign Studies της Ν. Κορέας

Παραρά Πολύβια, PhD, Visiting Assistant Professor, Department of Classics, University of Maryland

Αναστασιάδου Σοφία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Στεργίου Λήδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Μάγος Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Νταραντούμης Θανάσης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πανταζής Βασίλης, Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Βλαχάδη Μαρία, Λέκτορας Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ακριτίδου Δήμητρα, Δρ. Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών

Βαρσαμίδου Αθηνά, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, Δρ. Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 46ης Περιφέρειας Αθήνας

Ηλιοπούλου Κωνσταντίνα, Δρ., Φιλολόγος

Μανιάτης Παναγιώτης, Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών Εξωτ. Συνεργάτης, Π.Δ. 407

Μάνου Αγγελική, Δρ., MSc στις Επιστήμες της Αγωγής, ΠΕ 60, Προϊσταμένη 16ου Νηπιαγωγείου Γλυφάδας

Μπρίνια Βασιλική, Δρ. στις Επιστήμες της Αγωγής και της Εκπαίδευσης Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Σταυρόπουλος Αναστάσιος, Δρ. Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Πλακωτή Ελένη, Δρ., Διευθύντρια Μουσικού Γυμνασίου Αλεξανδρούπολης

Σαχανά Ιφιγένεια, Δρ. Κλασικής Αρχαιολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χαμηλομάτη Παρασκευή, Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος, Διευθύντρια 2ου Λυκείου Άρτας

Οργανωτική Επιτροπή

Γεωργογιάννης Παντελής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών

Βλαχάδη Μαρία, Λέκτορας Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κατσιμάρδος Βασίλειος, Δρ. Παιδαγωγικής, Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 46ης Περιφέρειας Αθήνας

Πουρσανίδου Ευρώπη, Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ξάνθης

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 46ης Περιφέρειας

Αθήνας

Χαμπηλομάτη Παρασκευή, Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος, Διευθύντρια 2ου Λυκείου Άρτας

Κουνέλη Βασιλική, Δρ. Παιδαγωγικών, Φιλολόγος

Ιντζέ Πολυξένη, Δρ. Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Παπαδοπούλου Δέσποινα, Δρ. Φιλολογίας

Σαχανά Ιφιγένεια, Δρ. Κλασικής Αρχαιολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ιωαννίδου Ελευθερία, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Υποδιευθύντρια Διαπολιτισμικού Δημοτικού Σχολείου Σαπών

Γραμματεία

Γραμματέας:

Σπανού Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πτυχιούχος ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Ταμίας:

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, MSc στις Επιστήμες της Αγωγής, Υποψ. Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Μέλη:

Παπαδοπούλου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός, MSc στις Επιστήμες της Αγωγής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Αδαμοπούλου Φωτεινή, Φιλολόγος

Καλαβρουζιώτη Μαρία, Μαθηματικός

Κούλου Νικολέτα, Κοινωνιολόγος

Κούλου Μαρία, Δασκάλα

Χρήστου Νικόλαος, Εκπαιδευτικός ΠΕ19, 2ου ΓΕ.Λ. Άρτας

Οικονομοπούλου Μαρία, Εκπαιδευτικός

Αγγελοπούλου Μαρία, Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Κοτοφώλη Κωνσταντίνα, Φοιτήτρια Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Δακτυλογραφήσεις & Επεξεργασία σε Η/Υ

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Πάτρας, MSc στις Επιστήμες της Αγωγής, Υποψ. Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Σπανού Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πτυχιούχος ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Περιεχόμενα

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	11
Στρατιωτική Εκπαίδευση και Ετερότητα στην Αυστρία το 19 ^ο αιώνα. <i>Αρ. Κοριακίδης Μάριος</i>	13
Στάσεις και Ιδέες Γηγενών Σχετικά με την Προσφυγική Κρίση <i>Βλαχάδη Μαρία</i>	26
Το Φαινόμενο του Κοινωνικού Αποκλεισμού μέσα από το Παράδειγμα των Ρομά <i>Βλαχάδη Μαρία</i>	42
Η ενσυναίσθηση και ο ρόλος της στη διαπολιτισμική εκπαίδευση <i>Μελιτζάνη Ειρήνη</i>	61
Η διαχείριση της ετερότητας αφορά τις πολυπολιτισμικές ή και τις μονοπολιτισμικές τάξεις <i>Δώδος Ερωτόκριτος</i>	72
Το εθνο-πολιτισμικό λεξιλόγιο των ρωσικών λογοτεχνικών κειμένων του 19 ^{ου} αιώνα ως παράγοντας διαμόρφωσης διαπολιτισμικής συνείδησης στους ελληνόφωνους σπουδαστές <i>Μπότσολου Κελαηδή</i>	84
Παιδαγωγικά Θέματα	99
Στο Σχολείο ...με χιούμορ! <i>Σουρίδη Παναγιώτα</i>	101

Η δημιουργική ανακύκλωση (upcycle) στην εκπαιδευτική διαδικασία: από τη θεωρία στην πράξη	107
<i>Καρούμπαλη Ευγενία</i>	
Ο καθοριστικός ρόλος του Σχολικού Συμβούλου στη διαμόρφωση επικοινωνιακών σχέσεων μεταξύ σχολείου-οικογένειας. Μια αρχική προσέγγιση	132
<i>Ζωγόπουλος Ευστάθιος Αθ.</i>	
Θέσεις και δράσεις του Αλέξανδρου Παπαναστασίου για τη «διαπαιδαγώ- γησιν του λαού»	143
<i>Δεληγιάννης Χρήστος Αλ.</i>	
Ο ρόλος του μαθήματος της Τεχνολογίας στην ένταξη των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο	155
<i>Κατσάνος Ιωάννης Θ. - Μπουλάκη Αρχόντω Δ.</i>	
Μανθάνουσες Κοινότητες: Βελτιώνοντας την ικανότητα των σχολείων και των εκπαιδευτικών στη μάθηση	169
<i>Κατσιμάρδος Βασίλης</i>	
Διαμεσολάβηση: Τρόποι αντιμετώπισης των συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου και της βελτίωσης του σχολικού κλίματος	181
<i>Κατσιμάρδος Βασίλης</i>	
Διεύρυνση των απόψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την σημασία της Δια βίου Μάθησης	191
<i>Αμπατζόγλου Αναστασία</i>	
Ο Θεσμός του Σχολικού Συμβούλου στην ελληνική εκπαίδευση. Από την αναγκαιότητα στην επιδοκιμασία μέχρι την εξέλιξη ή την κατάργηση. Απόψεις και κρίσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	207
<i>Μαστρογιάννης Αλέξιος</i>	
Το πρόβλημα στα Μαθηματικά ή το πρόβλημα με τα Μαθηματικά;	220
<i>Μαστρογιάννης Αλέξιος</i>	
Βασικές φιλοσοφικο-παιδαγωγικές αρχές και ιδέες της πραγματείας του (ψευδο)Πλούταρχου «Περί Παίδων Αγωγής»	233
<i>Μελιτζάνη Ειρήνη</i>	
Ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης μέσα από την ανάπλαση του παρελθόντος, ερμηνεία του παρόντος και πρόβλεψη του μέλλοντος στο μάθημα της ιστορίας Γυμνασίου και Λυκείου	244
<i>Γαϊτάνη Κ. Μαριάνθη</i>	

Η λατρεία των ηγεμόνων της ελληνιστικής εποχής: ένα νεότερο στοιχείο στην αρχαία ελληνική θρησκεία <i>Σαχανά Ιφιγένεια</i>	260
Σχολικός εκφοβισμός και ενδοσχολική βία. Η Συναισθηματική Αγωγή ως μέτρο πρόληψης <i>Φουρλής Ευάγγελος-Αλέξανδρος - Αιάσκα Ευφροσύνη</i>	269
Περιπτωσιολογική μελέτη νηπίου με διαταραχές λόγου-ομιλίας σε τμήμα ένταξης: εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα <i>Μάνου Αγγελική - Κανιά Αγγελική</i>	285
Διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας	297
Μαθαίνοντας Ελληνικά μέσω Ίντερνετ <i>Γεωργάλας Παναγιώτης</i>	299
Οι αντιλήψεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών για την γλωσσική ομοιογένεια και την θέση των 'άλλων' γλωσσών στο ελληνικό σχολείο και η αντιμετώπιση των δίγλωσσων μαθητών <i>Παναγιώτα Τζανετοπούλου</i>	313
Η Προσέγγιση Εκμάθησης Γλώσσας και Περιεχομένου (CLIL) στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στις Η.Π.Α. <i>Τσούτσα Σταυρούλα - Χατζηγιάννου Θάλεια</i>	334
Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στις ΗΠΑ: Προκλήσεις και πλεονεκτήματα <i>Ματζαριώτη-Κωστάρα Σοφία</i>	349
Μια νευρογλωσσολογική προσέγγιση στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας <i>Χειλάκου Ευανθία</i>	362
Αξιοποίηση Κινητών Τηλεφώνων-Tablets στη Διδασκαλία του Ελληνικού Πολιτισμού & Γλώσσας σε Αλλοδαπούς. Μια Μελέτη Περίπτωσης. <i>Υφαντής Ηλίας (Αίνος)</i>	382
Μαθαίνοντας Ελληνικά στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου: Δύο εφαρμοσμένες διδακτικές προσεγγίσεις <i>Δρ. Κουτσιβίτη Χρυσάνθη</i>	403

Η ανάπτυξη της ορθογραφικής δεξιότητας και οι μεταγνωστικές δεξιότητες κατά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από αραβόφωνους <i>Καρατζάς Ανδρέας Δ.</i>	424
Η μάθηση και διδασκαλία του λεξιλογίου της ελληνικής γλώσσας από αραβόφωνους με τη βοήθεια του λεξικού «Ερατοσθένης» <i>Καρατζάς Ανδρέας Δ.</i>	436
Εκμάθηση των ρηματικών παραγώγων σε –ση <i>Χειλάκου Ευανθία</i>	449
Δίγλωσση Εκπαίδευση & θεωρίες των εκπαιδευτικών από τα Ελληνικά Κοινοτικά Σχολεία <i>Δρ. Πανταζή Ευσταθία</i>	463
Σχέδια διδασκαλίας	477
Σχεδιασμός και Ανάπτυξη αναλυτικού προγράμματος Ιστορίας Ε΄ Δημοτικού σε μικροεπίπεδο <i>Ζαφειράτου Χαραλαμπία</i>	479
Ελάτε να παίζουμε με τη Βιολογία! <i>Σμυρνή Σοφία</i>	495
Αξιοποιώντας τη Δημιουργική Γραφή στη τάξη και στην πράξη <i>Αβραμίδου Καλλιφρόνη - Ψοχογιοπούλου Παναγιώτα</i>	511
Επιτραπέζια εκπαιδευτικά παιχνίδια: μαθαίνοντας ελληνική μυθολογία με τις “Περιπέτειες στο Λαβύρινθο” - Αποτελέσματα δοκιμαστικής εφαρμογής <i>Μελιτζάνη Ειρήνη, Σπανού Αικατερίνη, Κοτοφώλη Κωνσταντίνα</i>	528
Διοίκηση Σχολικών Μονάδων	543
Πόσο “διευθυντής” μπορεί να είναι ένας διευθυντής σχολικής μονάδας. Περιορισμοί και προοπτικές <i>Σαμαράς Βασίλης - Σταυροπούλου Μαργαρίτα</i>	545
Ηγεσία στην Εκπαίδευση <i>Χριστοδούλου Φώτιος</i>	560

Ανθρώπινο δυναμικό της εκπαίδευσης και επιμόρφωση. Η περίπτωση των Διευθυντών και Υποδιευθυντών σχολικών μονάδων	572
<i>Ζιάκας Ευάγγελος - Παναγιωτόπουλος Γεώργιος</i>	
Οι λειτουργίες της Συμβουλευτικής ως καταλυτικός παράγοντας στην άσκηση επιτυχημένης ηγεσίας στο σχολείο	586
<i>Σμυρνή Σοφία - Ψυχογιουπούλου Παναγιώτα</i>	
Φύλο και διευθυντές σχολικών μονάδων	601
<i>Κονσολάκη Μαρία - Λυκάκη Χρυσή</i>	
Η σημασία της επικοινωνίας στη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας και ο ρόλος του διευθυντή	619
<i>Αμπατζόγλου Αναστασία</i>	